

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 29/01/2019

VII.7033.36.2018.AMB

Pan
Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Wielce Szanowny Panie Premierze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga dotycząca dofinansowania przez Narodowy Bank Polski nowego kierunku studiów podyplomowych „Polityka gospodarcza, finanse i bankowość” prowadzonego w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu (dalej też jako: WSKSM). **Na tle prowadzonej sprawy pojawiła się kwestia wprowadzenia przez uczelnię wymogu przedstawienia opinii od księdza proboszcza, jako warunku przyjęcia na dofinansowane studia. Nie negując dopuszczalności przekazania środków uczelni, moje wątpliwości budzi fakt ograniczenia dostępu do szkolnictwa wyższego związany z przyjętymi przez WSKSM zasadami rekrutacji.**

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej wspomnianych wyżej studiów podyplomowych¹, dokumentem wymaganym od kandydatów w procesie rekrutacji jest przedłożenie opinii księdza proboszcza. Podobny wymóg dotyczy także rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz na inne studia podyplomowe. Warto podkreślić, że uczelnia nie prowadzi zajęć w dyscyplinach kościelnych, takich jak teologia, lecz m.in. na kierunkach dziennikarstwo i komunikacja społeczna, politologia, informatyka,

¹ <http://politykagospodarcza.wksim.edu.pl/admissions.html#about>, data dostępu: 15.01.2019 r.

czy kulturoznawstwo. **Wprowadzone regulacje rekrutacyjne wykluczają z grona osób mogących podjąć studia na uczelni osoby deklarujące się jako niewierzące, w tym osoby ochrzczone, które nie dokonały aktu apostazji, bądź będące wyznawcami innych religii, a także chrześcijan wyznania innego niż katolickie.**

Wyższa Szkoła jest uczelnią niepubliczną, kierującą się – zgodnie z informacjami przedstawionymi w Statucie – zasadami chrześcijańskimi i patriotycznymi, do której działalności znajdują zastosowanie powszechnie obowiązujące przepisy dotyczące szkolnictwa wyższego. Mimo że założycielem WSKSM jest osoba duchowna, szkoła nie jest uczelnią wyższą prowadzoną przez wspólnotę religijną². Podobnie jak w przypadku innych publicznych i niepublicznych szkół wyższych, także WSKSM korzysta z gwarantowanej konstytucyjnie autonomii. Obejmuje ona m.in. możliwość ustalenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji oraz sposób jej przeprowadzenia (art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1668 ze zm., dalej też jako: ustawa))³. Ustawa ta nie przewiduje możliwości odmowy przyjęcia na studia z uwagi na przekonania kandydata, w tym przekonania religijne. Jednocześnie warto podkreślić, że student zobowiązany jest do postępowania zgodnie ze ślubowaniem, którego złożenie stanowi moment nabycia przez niego praw studenta (art. 83 i 107 ustawy). Złożenie ślubowania oznacza zobowiązanie się studenta do przestrzegania zasad panujących na uczelni, a określonych w statucie, w tym także akceptację dla wartości, jakimi kieruje się uczelnia. Podobnie, w przypadku studiów podyplomowych zasady rekrutacji określa uczelnia, zaś niektóre ze szkół wyższych obligują słuchaczy do złożenia ślubowania.

Mając na uwadze powyższe, pragnę wskazać, że trudno dostrzec uzasadnione powody dla uznania, że jedynie osoby, które posiadają zaświadczenie od księdza proboszcza dają gwarancję przestrzegania zasad panujących w Wyższej Szkole, tj. w szczególności postępowania zgodnie z zasadami chrześcijańskimi. Będąc świadomym uniwersalistycznego charakteru wartości chrześcijańskich, należy podkreślić, że nieprawdziwe jest stwierdzenie, że jedynie katolicy posiadający odpowiednie zaświadczenie

² W odniesieniu do właśnie takich uczelni Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wyroku z dnia 14 grudnia 2009 r., sygn. akt K 55/07 sformułował tezy dotyczące kształcenia studentów w oparciu o zasady religijne i moralne.

³ Podobne regulacje znajdowały się w poprzednio obowiązującej ustawie.

od księdza proboszcza będą mogli te wartości podzielać i w praktyce respektować⁴. Warto w tym miejscu wskazać, że podobnego wymogu rekrutacyjnego nie przewiduje statut kościelnej szkoły wyższej, jaką jest Akademia Ignatianum. W jej statucie wskazano jedynie, że na studia przyjmuje się osoby, które akceptują katolicki charakter uczelni oraz proponowany program studiów. Z kolei zgodnie ze statutem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego jedynie w przypadku osób świeckich ubiegających się o przyjęcie na studia w zakresie dyscypliny kościelnej, koniecznym jest przedstawienie opinii duszpasterza parafii stałego zamieszkania. Ponadto statut KUL przewiduje, że osoby innych niż katolickie wyznań lub religii lub osoby niewyznające żadnej wiary religijnej mogą w rocie ślubowania pominąć słowa: „Kościoła oraz Tak mi dopomóż Bóg”.

Warto też wspomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w powoływanym wcześniej wyroku o sygn. akt K 55/07 wskazał co prawda, że niektóre uczelnie wymagają od swoich kandydatów zaświadczeń od proboszcza, lecz uwaga ta dotyczyła jedynie papieskich wydziałów teologicznych, a sam Trybunał wskazał, że „ocena takiej praktyki wykracza poza zakres kognicji Trybunału Konstytucyjnego w rozpoznawanej sprawie”.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w niniejszej sprawie.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

⁴ Co wydaje się wynikać z odpowiedzi Pana Premiera z dnia 25 maja 2017 r. na interpelację nr 12129.